

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
інформатики та комп'ютерної техніки
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор 3 навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **12 "Інформаційні технології"**
Спеціальність **126 "Інформаційні системи та технології"**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**

Освітня програма **"Інформаційні системи та технології"**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н., доц.

Ольга ВІЛЬХІВСЬКА

Завідувач кафедри
інформатики та комп'ютерної
техніки

Сергій УДОВЕНКО

Гарант програми

Ольга ТЮТЮНИК

**Харків
2023**

ВСТУП

Розвиток Інтернет-технології вплинув на життя усього людства, змінивши форми економіки, правила ведення бізнесу, соціальні комунікації в бізнесі і між людьми. З розвитком Інтернет-технології змінюються бізнес-моделі, переглядаються бізнес-процеси, формується нова корпоративна культура, відносини з бізнес-партнерами та клієнтами переходять на новий вищий рівень.

В межах дисципліни "Основи електронного бізнесу" розглядаються питання концепцій та моделей підприємницької діяльності в Інтернет, комплекси програмних засобів для реалізації Інтернет-проекту, системи управління закупівлями, основні функції платіжних систем та ін.

Метою навчальної дисципліни "Основи електронного бізнесу" є формування теоретичних, практичних та методологічних основ у сфері електронного бізнесу та електронної комерції.

Завданнями навчальної дисципліни є: формування у здобувачів систематичного уявлення про методи та засоби роботи структури Інтернет-ринку, аналізу факторів, що впливають на розвиток технологій електронного бізнесу, класифікацію електронних підприємств за суб'єктами, використання комплексів програмних засобів для реалізації Інтернет-проекту, використання функцій платіжних систем.

Предметом навчальної дисципліни є процеси розвитку бізнесу в Інтернет, за рахунок використання новітніх знань та сучасних мережевих інформаційних технологій.

Об'єкт навчальної дисципліни є процеси, програмне забезпечення та ресурси, що впливають на розвиток бізнесу в Інтернет-середовищі.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР4	К38
ПР5	К38, КС1, КС5
ПР6	К38
ПР7	К38, КС8
ПР8	КС8
ПР10	КС8

де, К38. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КС1. Здатність аналізувати об'єкт проектування або функціонування та його предметну область.

КС5. Здатність оцінювати та враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні фактори на всіх етапах життєвого циклу інфокомунікаційних систем.

КС8. Здатність управляти якістю продуктів і сервісів інформаційних систем та технологій протягом їх життєвого циклу.

ПР4. Проводити системний аналіз об'єктів проектування та обґрунтовувати вибір структури, алгоритмів та способів передачі інформації в інформаційних системах та технологіях.

ПР5. Аргументувати вибір програмних та технічних засобів для створення інформаційних систем та технологій на основі аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик з урахуванням вимог до системи і експлуатаційних умов; мати навички налагодження та тестування програмних і технічних засобів інформаційних систем та технологій.

ПР6. Демонструвати знання сучасного рівня технологій інформаційних систем, практичні навички програмування та використання прикладних і спеціалізованих комп'ютерних систем та середовищ з метою їх запровадження у професійної діяльності.

ПР7. Обґрунтовувати вибір технічної структури та розробляти відповідне програмне забезпечення, що входить до складу інформаційних систем та технологій.

ПР8. Застосовувати правила оформлення проектних матеріалів інформаційних систем та технологій, знати склад та послідовність виконання проектних робіт з урахуванням вимог відповідних нормативно-правових документів для запровадження у професійній діяльності.

ПР10. Розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інноваційного розвитку підприємств на основі технологій електронного бізнесу в сучасних умовах.

Тема 1. Введення в основи електронного бізнесу.

1.1. Історичні засади формування та розвитку електронного бізнесу.

Електронний бізнес (ЕБ). Електронна комерція (ЕК). Етапи розвитку систем електронного бізнесу та комерції. Інформаційні та комунікаційні технології і системи.

1.2. Фактори розвитку технологій електронного бізнесу.

Загальноекономічні, правові, інфраструктурні, управлінські фактори.

Тема 2. Концепція та моделі підприємницької діяльності в Інтернет

2.1. Модель категорій та понять електронного бізнесу

Класифікація підприємницької діяльності Фактори, що впливають підприємницьку діяльність. Класифікація електронних підприємств (матриця B2C2G). Моделі електронного бізнесу. Типова схема систем Business-to-Consumer.

Тема 3. Комплекси програмних засобів для реалізації Інтернет-проєкту.

3.1. Функції керування фронт-офісом інтернет-магазину.

Міжнародні класифікатори систем електронної комерції. Підрозділи електронного бізнесу нейромережових компаній. Корпоративні веб-сайти. Екосистеми та платформи. Моделі бізнесу B2B. Функціональна схема B2B. Види систем B2B.

Тема 4. Системи управління закупівлями (e-procurement)

4.1. Електронні підприємства, що надають інформаційні товари та послуги

Системи повного циклу супроводу постачальників (SCM). Системи управління продажами (e-distribution). Системи повного циклу супроводу споживачів (CRM-системи). Особливості продажу товарів та надання послуг за категоріями товарів та послуг

Змістовий модуль 2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку електронного бізнесу

Тема 5. Електронні підприємства, що спеціалізуються на наданні фінансових послуг.

5.1. Форми провадження діяльності у фінансовій сфері.

Інтернет-трейдинг, . Інтернет-банкінг, платіжні системи.

Тема 6. Основні функції платіжних систем.

Грошові розрахунки у мережі. Класифікація платежів та платіжних систем. Системи розрахунків, які працюють із реальними грошима. Системи розрахунків, що використовують електронну валюту (цифрові гроші).

Тема 7. Види підприємств рекламного бізнесу в Інтернеті

7.1. Особливості Інтернет-реклами.

Рекламні агентства: банерні мережі; компанії, що надають послуги управління рекламою. Рекламні носії в Інтернеті Вибір рекламних носіїв. Цінові моделі розміщення реклами. Сервіси управління рекламою

Тема 8. Електронні підприємства, що спеціалізуються на продуктах та послугах для організації електронного бізнесу.

8.1. Розробка веб-сайтів для Інтернет-бізнесу.

Компанії-розробники автоматизованих систем для розробки та супроводу Інтернет-проєктів. Переваги використання Інтернет-технологій.

Тема 9. Аналіз сучасних тенденцій розвитку електронного бізнесу та застосування його технологій у вітчизняній економіці.

9.1. Місце Інтернет-маркетингу у загальному маркетингу компанії

Особливості комунікації з використанням Інтернету, обмеження, які вони накладають на роботу з цим інструментів у маркетингу. Місце Інтернет-маркетингу у маркетинговому плані компанії. Схеми комунікацій у інтернет-маркетингу. Типи цілей компанії Інтернет.

Перелік лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва завдання	Зміст
Тема 1 - 2. Завдання 1	Аналіз сайтів провідних Інтернет-магазинів
Тема 3 - 4. Завдання 2	Інформаційні технології підтримки електронного бізнесу
Тема 5 - 6. Завдання 3	Платіжні системи Інтернет
Тема 7 - 8. Завдання 4	Формування системи цілей забезпечення конкурентостійкості компанії в електронному бізнесі
Тема 9. Завдання 5	Управління розвитком електронного бізнесу

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва завдання	Зміст
Тема 1 - 2	Аналіз особливостей функціональної побудови та специфіки роботи вітчизняних і закордонних Інтернет-магазинів певного напрямку діяльності; дослідження недоліків і переваг системи менеджменту Інтернет-магазинів
Тема 3 - 4	Аналіз інформаційних технологій підтримки електронного бізнесу; проектування технологічної платформи бізнес-проекту в мережі та оцінювання ефективності її складових
Тема 5 - 6	Аналіз загальних особливостей інтерфейсу та принципів роботи платіжних систем; дослідження специфіки роботи в системі Web Money
Тема 7 - 8	Визначення системи цілей забезпечення конкурентостійкості компанії в глобальному середовищі електронного бізнесу
Тема 9	Визначення переліку стратегічних заходів стосовно розвитку електронного бізнесу в рамках обраного комерційного проекту; оцінка якості управління розвитком електронного бізнесу в рамках обраного бізнес-проекту на основі впровадження запропонованого переліку стратегічних заходів

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

- словесні (лекції за всіма темами), елементи проблемних лекцій (за всіма темами навчальної дисципліни);
- наочні (демонстрації включено в усі лекційні та практичні матеріали);
- практичні (лабораторні заняття за всіма темами навчальної дисципліни).

В умовах змішаної форми навчання подання лекційного матеріалу та/або проведення лабораторних занять та групових та індивідуальних консультацій відбувається з використанням платформи Zoom, в умовах звичайної аудиторної форми заняття проводяться очно, в аудиторіях та комп'ютерних залах.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Лабораторні роботи за варіантом (25 балів), письмові контрольні роботи (10 балів), тести (25 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена
Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність "Інформаційні системи та технології"
Освітньо-професійна програма "Інформаційні системи та технології"
Навчальна дисципліна "Основи електронного бізнесу"

Завдання 1 (діагностичне). (10 балів)

Провести порівняльний аналіз основних видів електронних платіжних систем PayCash, IMoney, Інтерплат за такими критеріями: 1) організатори створення, 2) тип платіжної системи, 3) схеми електронних платежів платіжної системи, 4) процедура реєстрації користувача, 5) створення і підтримка електронного магазину, 6) схема захисту інформації.

Завдання 2 (евристичне). (20 балів)

Ознайомитися з особливостями пошуку інформації та надання туристичних послуг у мережі Інтернет. Із запропонованого переліку обрати 3 пропозиції (в різних містах) та провести їх аналіз. Результати оформити у вигляді таблиці.

№ п/п	Назва турагенства	Місто	Електронна адреса	Електронна пошта	Адреса і телефони	№ ліцензії

Завдання 3 (діагностичне). (10 балів)

Навести повні відповіді з поясненнями й прикладами на поставлені завдання в письмовій формі.

1. Визначити основні нормативно-правові акти, що регламентують процеси формування та розвитку вітчизняної і міжнародної електронної комерції. Проаналізувати їх базові положення.

2. Провести порівняльну характеристику основних сфер електронної комерції та визначити їх переваги для основних суб'єктів ринку товарів та послуг.

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1. Може бути виставлено від 10 до 0 балів:

10 балів виставляється у випадку, якщо поставлене завдання розкрито повністю: виконано порівняльний аналіз, враховано всі критерії;

7-9 балів виставляються у випадку, якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але є незначні помилки у формулюваннях та не всі запропоновані критерії проаналізовано;

5-6 балів – якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але пропущені деякі критерії;

4-3 бали – якщо поставлене завдання виконано частково, порівняльний аналіз зі значними помилками;

2-1 бали – якщо поставлене завдання майже не виконано, або відсутній порівняльний аналіз, за критеріями розподіл не виконано;

0 бал – якщо завдання не виконано.

Завдання 2. Може бути виставлено від 20 до 0 балів:

20 балів виставляється у випадку, якщо поставлене завдання розкрито повністю: аналіз проведено, сформовано вихідний документ;

19-17 балів виставляється у випадку, якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але при формуванні результатів є помилки у відображенні інформації;

16-14 балів – якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але є значні помилки у формулюваннях;

13-10 балів – якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але виконано аналіз не всіх пропозицій;

9-7 бали – якщо поставлене завдання виконано, але вихідний документ сформовано в неповному вигляді;

6-4 бали – якщо поставлене завдання виконано частково вихідний документ сформовано зі значними помилками;

3-1 бал – якщо поставлене завдання майже не виконано, або відсутні основні дані вихідного документу;

0 балів – якщо відсутня відповідь на питання.

Завдання 3. Може бути виставлено від 10 до 0 балів:

10 балів виставляється у випадку, якщо поставлене завдання розкрито повністю;

7-9 балів виставляються у випадку, якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але є незначні помилки у формулюваннях;

5-6 балів – якщо поставлене завдання виконано в основному правильно, але не наведено більшість прикладів;

4-3 бали – якщо поставлене завдання виконано частково, відсутні приклади;

2-1 бали – якщо поставлене завдання майже не виконано, або відсутня більшість визначень;

0 балів – якщо відсутня відповідь на поставлене питання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Електронна комерція та Інтернет-торгівля : навчально-методичний посібник. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2021. – 454 с.

2. Віртуальні підприємства та електронний бізнес : конспект лекцій / О. І. Пушкар, Є. М. Грабовський. – Харків : ХНЕУ, 2014. – 23 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1.pdf>

3. Краус К.М., Краус Н.М. (2018). Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. Інтелект ХХІ століття, 1. 211-214.

4. Вільхівська О. В. Методичний підхід до вибору технологій електронного бізнесу на підприємстві / Системи обробки інформації . – 2016 - №5(142). – С.167-170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/12029>

5. Пушкар О. І. Оцінка вартості розробки технологій електронного бізнесу на підприємстві / О. І. Пушкар, О. В. Вільхівська // Бізнес інформ . - 2016. - № 12. - С. 88-94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/16156>

Додаткова

6. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни "Віртуальні підприємства та електронний бізнес" для студентів спеціальності 8.18010016 "Бізнес-адміністрування" всіх форм навчання / укл. Є. М. Грабовський. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2014. – 24 с. (Укр. мов.)

7. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни "Віртуальні підприємства та електронний бізнес" для студентів спеціальності 8.18010016 "Бізнес-адміністрування" всіх форм навчання / укл. Є. М. Грабовський. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2014. – 24 с. (Укр. мов.)

Інформаційні ресурси

8. ISO/IEC 9126-1:2001. Software engineering – Software product quality – Part 1: Quality model.